

РОЗДІЛ 4.

Кримінальне право і кримінальний процес; кримінально-виконавче право і кримінологія; криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

УДК 340.134

DOI: 10.31732/ 2708-339X-2022-06-54-59

ОРГАНІЗАЦІЙНО - ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНИХ ДЕТЕКТИВІВ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ

Француз А.Й.

Герой України, Заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна, e-mail: AnatoliyFJ@krok.edu.u, ORCID: 0000-0003-2861-1252

Тупіченко Ю.К.

здобувач вищої освіти ступеня магістр, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна, e-mail: yullichkafox@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2381-6056

ORGANISATIONAL AND LEGAL BASIS OF PRIVATE DETECTIVES IN POLAND AN UKRAINE

Frantsuz A.J.

Hero of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine Doctor of Laws Sciences, Professor, Professor of Department of State Legal Disciplines, "KROK" University, st. Tabirna, 30-32, 03113, Kyiv, Ukraine, e-mail: AnatoliyFJ@krok.edu.ua ORCID: 0000-0003-2861-1252

Tupichenko Y.K.

Master student "KROK" University, st. Tabirna, 30-32, 03113, Kyiv, Ukraine, e-mail: yullickafox@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2381-6056

Анотація. Конституційна криза, знищення антикорупційного законодавства і втрата довіри до правоохоронних органів – стимулює розвиток недержавних організацій та появу фізичних осіб, охороняють приватну власність, забезпечують особисту безпеку, захищають життя та здоров'я громадян. Серед таких: охоронні агентства, бодігарди та приватні детективи. Відсутність правового регулювання детективної діяльності в Україні – дуже велика юридична проблема, яка відділяє нас від сучасного Європейського світу. Бажання чинної влади тримати контроль над правоохоронними органами і слабка реалізація правоохоронної та розшукової діяльності – сприяє активному розвитку злочинності на території України. Це змушує Українських науковців та правників вивчати міжнародний досвід для ефективного впровадження інституту детективної діяльності, згідно з чинним міжнародним законодавством. Діяльність приватних детективів в європейських країнах – забезпечується правом громадян цих країн захищати свої Конституційні права. Також, на території країн Євросоюзу діяльність приватних детективів легальна та чітко прописана в законодавстві. Правове регулювання сфери приватної детективної діяльності - дуже складне питання. Важко створити адекватні законодавчі умови, коли мова йде про повноваження одних людей - отримувати інформацію про третіх осіб без їх згоди та відома. Тому законодавець сучасної європейської країни має знайти тонку межу між особистою свободою, правом на приватне життя та мінімальними правами особи, яка здійснює приватну детективну діяльність. Це необхідно для того, щоб детектив міг ефективно та надійно виконувати свої обов'язки. Сьогодні в Україні не має законів, які чітко б регламентують приватну детективну діяльність. Однак послуги, які мають

ознаки приватної детективної діяльності, все ж таки надаються окремими приватними особами та агенціями. Якщо звернути увагу на розділи оголошень в мережі Інтернет, можна зустріти безліч пропозицій щодо надання детективних послуг.

Ключові слова: Європейський Союз, законодавство України, Польське законодавство, приватні детективи польща, історія приватної детективної діяльності в Польщі, історія приватної детективної діяльності в Україні.
Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.:19.

Annotation. institutional crisis, destruction of anti-corruption legislation and loss of trust in law enforcement agencies - stimulates the development of non-governmental organizations and the emergence of individuals, protect private property, ensure personal safety, protect the lives and health of citizens. These include security agencies, bodyguards and private detectives. The lack of legal regulation of detective activity in Ukraine is a very big legal problem that separates us from the modern European world. The desire of the current government to maintain control over law enforcement agencies and the weak implementation of law enforcement and investigative activities - contributes to the active development of crime in Ukraine. This forces Ukrainian scientists and lawyers to study international experience for the effective implementation of the institute of detective work, in accordance with current international law. The activities of private detectives in European countries - is ensured by the right of citizens of these countries to protect their constitutional rights. Also, in the territory of the European Union, the activities of private detectives are legal and clearly spelled out in law. Legal regulation of private detective work is a very difficult issue. It is difficult to create adequate legal conditions when it comes to the authority of some people - to obtain information about third parties without their consent and knowledge. Therefore, the legislator of a modern European country must find a fine line between personal freedom, the right to privacy and the minimum rights of a person engaged in private detective work. This is necessary for the detective to be able to perform his duties efficiently and reliably. Today in Ukraine there are no laws that would clearly regulate private detective work. However, services that show signs of private detective work are still provided by individuals and agencies. If you look at the sections of ads on the Internet, you can find many suggestions for the provision of detective services.

Keywords: European Union, legislation of Ukraine, Polish legislation, private detectives Poland, history of private detective activity in Poland, history of private detective activity in Ukraine.
Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 19.

Постановка проблеми. Дослідження інституту приватної детективної діяльності на території Польщі - актуальне для українських науковців. Це дає можливість на досвіді сусідньої, пострадянської країни зі схожим менталітетом вивчити нюанси та методологію впровадження ефективного правового регулювання приватної детективної діяльності.

Про успіхи Польщі в детективній діяльності говорить не лише наявність законодавства, а і 1633 ліцензованих детективів та агенцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідники, які вивчали проблематику провадження приватної детективної діяльності на території України та в світі - Волинська А.М., Даниленко С.К., Леоненко І.В., Мулявка Д.Г., Шилле Д.А., Чередниченко О.Ю., Закалюк А. П., та інші відчизняні та зарубіжні науковці – у своїх роботах наголошували, що легалізація діяльності приватних детективів на території України, дозволить поставити її під контроль держави. В умовах законодавчого вакууму діяльність приватних детективів та агенцій можуть набувати ознак шахрайства або фіктивного підприємництва. Законна діяльність приватних детективів забезпечує

справжню, а не декларативну конкуренцію сторін на досудовому провадженні. При цьому діяльність приватних детективів може забезпечити додаткові прибутки до державного бюджету, а ухвалення закону про детективну діяльність не вимагатиме додаткових дотацій з держбюджету, і здатне створити нові об'єкти оподаткування.

Дослідженн ефективності впровадження законодавства щодо детективної діяльності краще розпочинати з Польщі, так як це дає можливість на досвіді сусідньої, пострадянської країни зі схожим менталітетом вивчити нюанси та методологію впровадження ефективного правового регулювання приватної детективної діяльності.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. У статті розкрито поняття, істотні риси приватної детективної діяльності Польщі; встановлено тенденції та історичні етапи становлення приватної детективної діяльності протягом основних історичних етапів розвитку Польської та Української держав; визначено систему суб'єктів приватної детективної діяльності на основі попередньо визначених теоретичних критеріїв

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Схарактеризувати правовий

статус окремих суб'єктів приватної детективної діяльності, підготувати пропозиції й рекомендації щодо удосконалення відповідного законодавства України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конституція України захищає права та свободи громадянина. Серед них - право на свободу та особисту недоторканність. [1] На жаль, українські законодавці не зуміли прописати Законодавство про приватну детективну діяльність так, щоб не порушувати одне з основоположних прав людини гарантоване конституцією. Для написання нового законопроекта, який не викликав би питань у законотворців, депутатів та науковців ми мусимо вивчити міжнародний досвід. Особливо важливим є досвід пострадянських Європейських країн, таких як Польща, [2] де кількість ліцензованих та легальних приватних детективів - 1633. [3] Діяльність приватних детективів в Польщі регулює Закон «Про детективні послуги» прийнятий 06 липня 2001 року. [4] В цьому законі чітко визначені права, обов'язки та процедура набуття офіційного статусу детектива, регулюється перелік детективних послуг. [5] Важливим в цьому законі, також є перелік і визначення основних термінів, таких як «детектив», «детективна діяльність», «послуги детективів». [4]

Хто такий приватний детектив, згідно польського законодавства? Це питання регулює стаття 29 Закону Республіки Польща «Про детективні послуги». В ній визначено, що детектив – особа, що досягла віку 21 рік, громадянин Польщі або іншої держави-члена ЄС, працездатний, здобув хоча б середню освіту та не був раніше засуджений за умисний злочин. Для колишніх правоохоронців обов'язковою умовою є відсутність примусового звільнення чи дисциплінарних проступків протягом останніх п'яти років. Також, обов'язковим є позитивний відгук або характеристика начальника Муніципального Коменданта Поліції. Для того, щоб отримати право займатись детективною діяльністю особа має скласти кваліфікаційний іспит, пройти психологічний та медичний огляд. Досвід роботи в поліції або юридична освіта для

польського детектива – не є обов'язковою умовою. [4]

Детективна діяльність в Польщі – ліцензована. Ліцензія є безстроковою, за неї кандидат має сплатити ліцензійний збір. [6]

Контролюють діяльність детективів – органи внутрішніх справ Польщі. Вони ведуть реєстр детективів, зупиняють дію ліцензій та проводять перевірки. Варто зауважити, що дозволу на використання сили та зброї у польських детективів – немає. [7]

Перелік детективних послуг, згідно Закону Польщі «Про детективні послуги» - дуже широкий. Закон, також чітко визначає поняття «детективних послуг», як діяльність зі збору, обробки та передачі інформації про людей, предмети та події, що здійснюються на підставі договору з клієнтом у формах та межах, визначених законодавством Польщі. Самі послуги визначаються статтею 2 цього закону. Список цих послуг не є вичерпним і включає в себе: справи, що впливають з правовідносин, пов'язаних з фізичними особами, бізнес-відносинами (виконання майнових та немайнових зобов'язань, незаконного використання торгових найменувань чи торгівельних марок, розголошення конфіденційних відомостей, розголошення комерційної таємниці, недобросовісної конкуренції, тощо). [5]

Варто звернути особливу увагу на послуги пошуку безвісти зниклих осіб, боржників банків, осіб які ухиляються від сплати аліментів та пошук осіб, які переховуються від правосуддя. Ці послуги детективів – особливо актуальні в Українських реаліях, коли правоохоронні органи не здатні повноцінно виконувати свої функції. Фінансова зацікавленість в успішній роботі приватного детектива – може значно покращити рівень боротьби зі злочинністю в Україні. [6]

Значним попитом в Польщі користується перевірка інформації детективами про шкоду, завдану страховим компаніям. Ця послуга тісно пов'язана з частими випадками так званого страхового шахрайства – введення в оману застрахованими особами страхових установ, за для отримання страхової виплати. [5]

Також, досить важливим є те, що приватний детектив має не лише права, а і обов'язки. Серед яких – нерозголошення особистої інформації, обов'язок попередження про початок приватного

слідства у кримінальній справі – правоохоронних органів, заборона роботи без ліцензії. Детективи несуть відповідальність за порушення законів, згідно Кримінального кодексу та інших законів Польщі. [4]

Через те, що детективна діяльність в Польщі ліцензована - держава має змогу контролювати та перевіряти всіх бажаючих стати приватними детективами. [7]Ряд заборон, таких як - заборона займатись детективною діяльністю особам, які мали доступ до державної таємниці Республіки Польща - зумовлена тим, що діяльність детектива - комерційна справа, і детектив може використати інформацію, яка була доступна йому під час державної служби - в інтересах клієнта. [8]Така ситуація ставить під загрозу безпеку Польщі. В такому випадку, на нашу думку, заборона - найкращий варіант запобігти можливим ризикам.

Показовою, на нашу думку, є також заборона займатись детективною діяльністю людям, які були звільнені з правоохоронних чи військових органів через дисциплінарні проступки. [9, с.20]Через те, що люди, які не виправдали очікувань громадськості і порушили закон чи внутрішні устава, і під час здійснення приватної професійної діяльності можуть порушувати законодавство, наражати на небезпеку громадян та псувати імідж та довіру до інших приватних детективів.

Детективна діяльність в Польщі – ліцензована. Ліцензія є безстроковою, за неї кандидат має сплатити ліцензійний збір.[11 с.200]

Контролюють діяльність детективів – органи внутрішніх справ Польщі. Вони ведуть реєстр детективів, зупиняють дію ліцензій та проводять перевірки. Варто зауважити, що дозволу на використання сили та зброї у польських детективів – немає. Ліцензії для здійснення приватної детективної діяльності надаються за кількох умов, таких як відсутність дисциплінарного звільнення зі служби в правоохоронних органах та юстиції, довідка про судимість, медична довідка. Кожен із детективів, зайнятих в приватній детективній агенції - також повинен мати ліцензію. [12 с.257] Детектив, як і будь-який інший підприємець, підлягає контролю з боку ряду установ, таких як

Вища контрольна служба, поліція, податкова інспекція та інші.[13 с.345]

Від здобуття Україною незалежності, було декілька спроб Верховною Радою прийняти Закони «Про приватну детективну діяльність».[6] Але через ряд причин: норми закону, які б могли викликати юридичну колізію та небажання влади відмовлятися від монополії в розшуковій діяльності МВС – закони прийняті не були. [14 с.364] В час конституційної кризи, ми маємо звернути особливу увагу на важливість імплементації приватних детективів не лише одним законом, а обов'язковим узгодженням всіх положень з чинним законодавством України.[15 с.12]

Чому необхідний такий закон? Для того, щоб чітко прописати права, обов'язки та послуги приватних детективів.[16 с.221] Створити єдиний реєстр юридичних осіб, які займаються детективною діяльністю, що дасть можливість налагодити діалог між приватними детективами та правоохоронними органами. [17 с.242] Ця співпраця допоможе покращити рівень боротьби зі злочинністю, зменшити навантаження на правоохоронні органи, знизити корупційну складову в розшуковій діяльності поліції. [18 с.215]

Законодавство Польщі – гарний приклад для вітчизняних законодавців щодо досвіду успішного впровадження, на законодавчому рівні, приватної детективної діяльності.[19 с.111].

Отже, сучасним вітчизняним науковцям необхідно досліджувати розвиток приватної детективної діяльності на території Європи, а особливо в пострадянських країнах. Схожий менталітет та державний устрій – допоможуть відчизняним науковцям визначити та прописати в проєкті Закону «Про приватну детективну діяльність» всі нюанси, юридичні колізії, які можуть виникнути під час реалізації закону. Такий підхід унеможливить ігнорування цього Закону нардепами в чиїхось приватних інтересах.

Законодавство Польщі – гарний приклад для наслідування. Їхня реалізація і впровадження сфери приватної детективної діяльності – пройшла успішно. Тепер в їхній країні відсутня монополія держави на боротьбу зі злочинністю, в той час як приватні детективи діють в межах

законодавчих актів та не порушують права громадян.

У впровадженні приватної детективної діяльності обов'язково необхідно урахувати цей досвід.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 30. Ст.141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%> (дата звернення 13.11.2022).
2. Француз А.І. «Теоретико – правові засади становлення, розвитку та діяльності інституту приватних детективів в Україні»: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (02.03.2017) / Університет економіки та права «КРОК» URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-konferentsij/2017-03-02_tezy-mizhnarodnoyi-naukovo-praktychnoyi-%D1%81onference-krok.pdf (дата звернення: 13.11.2022).
3. Rejestr przedsiębiorców wykonujących działalność regulowaną w zakresie usług detektywistycznych URL: <https://archiwumbip.mswia.gov.pl/bip/form/166.Rejestr-przedsiębiorców-wykonujących-działalność-regulowaną-w-zakresie-usług-det.html?page=20> (дата звернення: 13.11.2022).
4. Ustawa o usługach detektywistycznych z dnia 6 lipca 2001 r. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020120110> (дата звернення: 13.11.2022).
5. Недержавна охоронна і правоохоронна діяльність в Україні [Текст] : автореф. дис..канд. юрид. наук: 12.00.10 / Юрко Сергій Сергійович; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Одеса, 2017. 21 с.
6. Проект Закону про приватну детективну (розшукову) діяльність №10024 від 08.02.2019 року. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH7OG00A.html (дата звернення: 13.11.2022).
7. R. Tokarczyk (2005), Etyka prawnicza, Warszawa. URL: <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/artykuly/etyka-prawnicza-1569812956> (дата звернення: 13.11.2022).
8. Słownik języka polskiego PWN, dostępny w Internecie, URL: <http://sjp.pwn.pl/haslo.php?id=2554890> (дата звернення: 13.11.2022).
9. T. Aleksandrowicz, J. Konieczny, A. Konik (2008), Podstawy detektywistyki. Usługi detektywistyczne, prawo, taktyka, moralność, Warszawa, Poland, pp.20-22.
10. Хамула П.І. Правоохоронні органи в системі органів державної влади : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2015. 235 с.
11. Голина В. В. Кримінологічна політика: стан та перспективи. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5-ти т. Т. 5: Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні, Право, 2008. С. 257–273.
12. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки, Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 424 с.
13. Мулявка Д.Г., Шилле Д.А. Поняття та ознаки приватної детективної (розшукової) діяльності. Порівняльно-аналітичне право. 2018. No 2. С. 345-347.
14. Юрко С. С. Перспективи законодательної регламентації детективної діяльності в Україні. С. С. Юрко // Право і суспільство. 2014. No 5–2. С. 364–367
15. Юрко С.С. Недержавна охоронна і правоохоронна діяльність в Україні [Текст] : автореф. дис канд. юрид.наук : 12.00.10 / Юрко Сергій Сергійович ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Одеса, 2017. 21 с.
16. Чайка І. О. Приватна детективна діяльність: зарубіжний досвід. Всеукраїнський самміт приватних детективів: матеріали доповідей (м. Дніпро, 30 лист. 2017 р.). Дніпро: ДДУВС, 2018. С. 221–225.
17. Бичін С.О. Окремі аспекти детективної діяльності у сфері запобігання корупційній злочинності. Правова доктрина: міжнародний досвід та практична реалізація в Україні : матер. між- нар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 22 травня 2019 р. Маріуполь: МДУ, 2019.С. 242-243.
18. Теличкін О. О. Правоохоронна діяльність у сфері забезпечення міжнародного миру і безпеки: організаційно-правові засади: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2004. 428 с.
19. Бичін С. О. Актуальні методи дослідження детективної діяльності в механізмі запобігання злочинності. Європейські перспективи. 2019. № 2. С. 111–117.

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Constitution of Ukraine, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 13 November 2022).
2. Frantsuz A.J.(2017) "Private detective activity in Ukraine and constitutional human rights" Derzhava Rehiony Pidpriemnytstvo Informatsiini Suspilno-Pravovi Sotsialno-Ekonomichni Aspekty Rozvytku [State, regions, entrepreneurship: informational, socio-legal, socio-economic aspects of development: materials of the international conference] Mizhnarodnoa Konferentsija [International conference], Universtet ekonomiky ta prava «KROK» available at: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-konferentsij/2017-03-02_tezy-mizhnarodnoyi-naukovo-praktychnoyi-%D1%81onference-krok.pdf (Accessed 13 November 2022).
3. Rejestr przedsiębiorców wykonujących działalność regulowaną w zakresie usług detektywistycznych – available at: <https://archiwumbip.mswia.gov.pl/bip/form/166> (Accessed 13 November 2022).
4. Ustawa o usługach detektywistycznych z dnia 6 lipca 2001 r. available at: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020120110> (Accessed 13 November 2022).
5. Yurko S.S.(2017) "Nonstate defence and law enforcement activity", Abstract of Ph.D. Thesis, State and Law, History of State and Law, National University "Odessa Law Academy", Odessa, Ukraine.

6. The Verkhovna Rada of Ukraine(2019) Proiect Zakonu "Pro pryvatnu detektyvnu (rozshukovu) diial'nist" №10024 vid 08.02.2019 roku. available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH7QG00A.html (Accessed 13 November 2022)
7. R. Tokarczyk (2005), "Etyka prawnicza", Warszawa, available at: <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publicacje/artykuly/etyka-prawnicza-1569812956> (Accessed 13 November 2022).
8. Słownik języka polskiego PWN, dostępny w Internecie, available at: <http://sjp.pwn.pl/haslo.php?id=2554890> (Accessed 13 November 2022).
9. Aleksandrowicz T., Konieczny J. and Konik A. (2018), Podstawy detektywistyki, Usługi detektywistyczne, prawo, taktyka, moralność, Warszawa, Poland, pp.20-22.
10. Khamula P.I.(2015), "Law state enforcement authorities in state authority system", Ph.D. Thesis, State and Law, History of State and Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.
11. Holina V.V. and Stashysa V.V (2008), Kryminolohichna polityka: stan ta perspektyvy. Pravova systema Ukrainy: istoriia, stan ta perspektyvy [Policy of criminology: state and perspectives. The state system of Ukraine: history, state and perspectives]. Kryminal'no-pravovi nauky, Aktual'ni problemy borot'by zi zlochynnistiu v Ukraini, vol. 1, pp 257–273.
12. Zakaliuk A. P.(2007), Kurs suchasnoi ukrains'koi kryminolohii: teoriia i praktyka. Teoretychni zasady ta istoriia ukrains'koi kryminolohichnoi nauky [Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice: Theoretical principles and history of Ukrainian criminological science.], Vydavnychi Dim «In Yure», Kyiv, Ukraine.
13. Muliavka D.H. and Shyllie D.A. (2018), "The definition and features of private detective (search) activity", Porivnial'no-analitychne pravo, vol.2, pp.345-347.
14. Yurko S.S.(2014), "Perspectives of legislate regulatory detective activity in Ukraine", Pravo i suspil`stvo, vol.5-2, pp.364-367/
15. Yurko S.S.(2017) "Non state defense and law enforcement activity in Ukraine", Ph.D. Thesis, Judicial system, Prosecutor and Advocacy, National University "Odessa Law Academy", Odesa, Ukraine
16. Chajka I. O. (2018), "Private detective activity: foreign experience", Vseukrains'kyj sammit pryvatnykh detektyviv [All-Ukrainian summit of private detectives]: materialy dopovidej (m. Dnipro, 30 lyst. 2017 r.). Dnipro, Ukraine pp. 221–225.
17. Bychin S.O. (2019) "Some aspects of detective activity in preventing corruption crimes», Pravova doktryna: mizhnarodny dosvid ta praktychna realizatsiia v Ukraini» [Legal doctrine: international experience and practical realization in Ukraine], Mizhnarodna Konferentsija [International conference], Mariupol', Ukraine, pp. 242-243.

Стаття надійшла до редакції 29.11.2022